

KELİME-İ ŞEHÂDET İSLÂM'IN TEMELİ

حَدَّثَنِي أَبِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: ... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ”الْإِسْلَامُ
أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ،
وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا.“

(Abdullah b. Ömer) anlatıyor; Babam Ömer b. Hattâb'ın bana naklettiğine göre ... Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:
“İslâm, Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna
şehâdet etmen; namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu
tutman ve gücün yeterse Kâbe'yi haccetmendir.”

(M93 Müslim, İmân, 1)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَالْحَجِّ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ.»

حَدَّثَنَا عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَنَّ عَيْسَى عَبْدُ اللَّهِ وَابْنُ أُمَّتِهِ وَكَلِمَتُهُ الْقَاهَا إِلَى مَرِيَمَ وَرُوحَ مِنْهُ، وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ، وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ، أَدْخَلَهُ اللَّهُ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ شَاءَ.»

حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمُعَاذُ رَدِيفُهُ عَلَى الرَّحْلِ قَالَ: «يَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ» قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ. قَالَ: «يَا مُعَاذُ! قَالَ: «لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، ثَلَاثًا.» قَالَ: «مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ...»

İbn Ömer'in (ra) naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

“İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacctmek ve Ramazan orucunu tutmak.”

(B8 Buhârî, İmân, 2)

Ubâde b. Sâmit'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: *“Her kim, ‘Şehâdet ederim ki tek olan Allah'tan başka ilâh yoktur, (ortağı da yoktur); Muhammed O'nun kulu ve elçisidir; İsa da Allah'ın kulu ve Allah'ın kullarından bir kadının oğlu, Meryem'e ulaştırdığı (emriyle onda var ettiği) kelimesi ve Allah'tan (gelen) bir ruhtur. Cennet hakır, cehennem hakır.’ derse Allah onu, cennetin sekiz kapısından hangisini dilerse oradan cennetine koyar.”*

(M140 Müslim, İmân, 46)

Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sav) binitiyle giderken arkasında oturan Muâz'a seslendi: *“Yâ Muâz b. Cebel!”* Muâz, *“Buyur yâ Resûlallah! Emret!”* diyerek cevap verdi. Hz. Peygamber tekrar, *“Yâ Muâz!”* diye seslendi. Muâz, *“Buyur yâ Resûlallah! Emret!”* dedi. Bu durum üç defa tekrarlandı. Daha sonra Allah Resûlü şöyle buyurdu: *“Kim kalbiyle tasdik ederek Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehâdet ederse Allah onu cehenneme haram kılar...”*

(B128 Buhârî, İlim, 49)

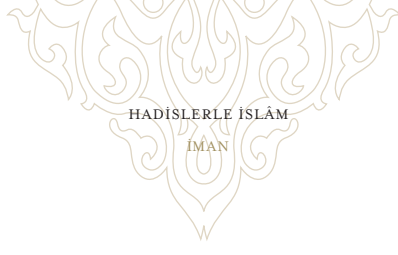
Tebük Savaşı öncesi, Peygamber Efendimiz (sav), ordusuyla beraber yola çıkmıştı. Ortalık ağarınca sabah namazını kıldırdı ve ordu tekrar yoluna devam etti. Bir süre sonra güneşin ilk ışıkları görüldü ve insanlar yorgunluktan dolayı uyuklamaya başladı. Muâz b. Cebel, Resûlullah'ı peşi sıra takip ediyor, diğer sahâbiler ise binekleri üzerinde sağa sola dağılmış bir hâlde onların peşinden aheste aheste geliyorlardı. Peygamber Efendimiz, yüzündeki örtüyü kaldırıp gerisine bakınca ordunun içinden kendisine en yakın kişinin Muâz olduğunu gördü ve onu yanına çağırarak şöyle söyledi: “Ey Muâz!” “Buyur, ey Allah'ın Peygamberi!” dedi Muâz. “Yaklaş!” buyurdular. Muâz, hemen Resûlullah'ın yanına geldi. O kadar yaklaştı ki binekleri birbirine değiyordu. Peygamber (sav) dedi ki: “*İnsanların bizden bu kadar uzaklaşacağını tahmin etmiyordum.*”

Muaz, “Ey Allah'ın Peygamberi, insanlar uyukluyor ve binekleri sağa sola dağılmış vaziyette, kâh yayılıyor kâh yürüyorlar.” dedi. Peygamberimiz de “*Evet, ben de uyuklamışım.*” buyurdu.

Muâz, Resûlullah'ın müjde verici yüzünü (tavrını) ve kendisine yaklaştığını fark edince şöyle dedi: “Ey Allah'ın Resûlü! İzin verirsen beni hüzünlendirip rahatsız eden bir konuyu sormak istiyorum.”

“*Buyur, dilediğini sor.*” buyurdu Resûl-i Ekrem. Muâz, “Ey Allah'ın Peygamberi! Bana, kendisiyle cennete girebileceğim bir amel/iş söyle, başka bir şey sormayacağım.” dedi. “*Aferin! Sen bana çok mühim bir soru sordun. Bu, Allah'ın hayrını murad ettiği kişiye kolaydır.*” dedi ve bu sözünü üç kere tekrarladı Resûlullah. Böyle durumlarda Hz. Peygamber, iyi anlaşılсын diye sözünü üç kere tekrar ederdi. Sonra buyurdu ki: “*Allah'a ve âhiret gününe iman etmen, namaz kılman, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmadan ibadet etmendir ki ölünceye kadar bu hâl üzere kalmalısın.*” Bunun üzerine Muâz, “Ey Allah'ın Resûlü, bir daha tekrarla!” deyince, Hz. Peygamber, bu sözünü de üç kere tekrarladı ve şöyle dedi: “*Ey Muâz! İstersen sana bu işin başından, direğinden ve zirvesinden bahsedeyim.*”

“Elbette ey Allah'ın Peygamberi, annem babam sana feda olsun, buyur!” dedi Muâz. Allah Resûlü şöyle buyurdu:

“Bu işin başı, senin Allah’tan başka ilâh olmadığına, O’nun ortağının bulunmadığına ve Muhammed’in de O’nun kulu ve peygamberi olduğuna şehâdet etmendir. Bu işin direği namaz kılmak ve zekât vermektir. Bu işin zirvesi de Allah yolunda cihaddır. Ben, namaz kılincaya, zekât verinceye, Allah’tan başka ilâh olmadığına ve ortağının bulunmadığına, Muhammed’in O’nun kulu ve peygamberi olduğuna şehâdet edinceye kadar insanlarla mücadele etmekle emrolundum. Bunları yerine getirirlerse haklı bir sebep olmadıkça (hukukun gerektirdiği dışında) canlarını, mallarını korumuş olurlar. (Gizlediklerinin) hesabı ise Allah’a kalacaktır.”¹

İslâm dininin özü ve temeli, tevhid yani tek Allah’a iman ilkesidir. Bu ilkenin ifadesi ve Müslüman olmanın ilk şartı ise kelime-i şehâdet yani, “Eşhedü en lâ ilâhe illâllâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh” (Allah’tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed’in (sav) Allah’ın kulu ve Resûlü olduğuna şahitlik ederim) anlamına gelen şehâdet cümlesini inanarak söylemektir.

Bu sözü söyleyen kimse, öncelikle Allah’tan başka dua edilip yardım istenilecek, sığınılacak, bela ve musibetler karşısında niyazda bulunulacak hiçbir kimsenin ve yüce kudretin bulunmadığını; rızkın yalnızca Allah’tan geldiğini ve yalnız O’ndan istenebileceğini; yalnızca Allah’a güvenileceğini, başka hiçbir varlığa bel bağlanmayacağını; yalnız O’na ibadet edilip yalnız O’ndan yardım isteneceğini; kulluğun yalnızca Allah’a olacağını gönülden kabul etmiştir.

Kelime-i şehâdette imana konu olan diğer bir husus ise Peygamber Efendimizin (sav) Allah’ın kulu ve resûlü olduğudur. Her şeyden önce Hz. Muhammed, Allah’ın kuludur. Bununla birlikte, Hz. Muhammed sıradan bir kul değildir, o aynı zamanda Allah’ın resûlü, yani peygamberidir. O, Allah’ın âlemlere rahmet olarak gönderdiği² son elçisidir.³

Kelime-i şehâdet ile aynı anlama gelen başka bir söz de kelime-i tevhiddir. “Lâ ilâhe illâllâh Muhammedün Resûlullâh” yani “Allah’tan başka hiçbir ilâh yoktur; Muhammed (sav) Allah’ın Resûlü’dür.” cümlesinden ibaret olan ve inanılması gereken temel esasların özeti sayılan bu “icmâlî iman” ifadesi, kelime-i tevhid olarak adlandırılır. Bunun daha basit, kısa ve öz ifadesi ise birçok âyet ve hadiste geçtiği üzere “Lâ ilâhe illâllâh” yani “Allah’tan başka hiçbir ilâh yoktur.” cümlesidir. Kelâm bilginleri, diğer iman esaslarına da temel teşkil etmesi sebebiyle bu cümleye “aslu’l-usûl” yani “asılların aslı” demişlerdir.⁴

¹ HM22473 İbn Hanbel, V, 245.

² Enbiyâ, 21/107.

³ Ahzâb, 33/40.

⁴ “İmân”, DİA, XXII, 214.

Son derece kısa ve sade yapısıyla kelime-i tevhid, aslında İslâm inancının anahtarı konumunda olup, gayet zengin bir anlam alanına sahiptir. Sadece inanç esaslarının temelini oluşturmakla kalmayan bu ifade, İslâm kültür ve medeniyetinin en ince detaylarına kadar etki etmiştir.

Bir kimsenin mümin veya Müslüman sayılabilmesi için her şeyden önce kelime-i şehâdet veya kelime-i tevhidde ifade edilen, “Allah’tan başka ilâh olmadığını ve Muhammed’in (sav) Allah’ın Resûlü olduğunu” beyan yani ikrar etmesi gerekir. Böylece kişi bu ikrarıyla “Ehl-i tevhid” denilen inananlar topluluğuna iştirak etmiş olur. Bu temelden hareketle imanın esasının kalbin tasdikinden ibaret olduğu belirtilmiştir.⁵ Zira Kur’an âyetlerinde iman, sadece dil ile ikrara yani sözlü beyana değil, aynı zamanda kalbin tasdikine yani onayına bağlanmıştır.⁶

Kelime-i şehâdetin İslâm ve iman esaslarındaki önceliği, birçok hadis-i şerifte önemle vurgulanır. “Cibrîl hadisi” diye meşhur olan hadis-i şerifte anlatıldığına göre bazı sahâbilerin de bulunduğu bir mecliste, insan suretinde gelen Cebrail (as) ile Peygamberimiz (sav) arasında İslâm, iman ve ihsan kavramlarının ne olduğu konusunda sorulu cevaplı bir konuşma yaşanmıştır. Bu konuşmada Cebrail’in (as) “İslâm nedir?” sorusuna Hz. Peygamber, “...İslâm, Allah’tan başka ilâh olmadığına, Muhammed’in de Allah’ın Resûlü olduğuna şehâdet etmen; namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu tutman ve gücün yeterse Kâbe’yi haccetmendir.”⁷ diye cevap vermiş; “İman nedir?” sorusuna da, “Allah’a iman etmendir.” cevabıyla başlayıp ardından diğer iman esaslarını sıralamıştır.⁸ Yine başka bir hadis-i şerifte, “İslâm beş esas üzerine kurulmuştur: Allah’tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın Resûlü olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak.”⁹ buyuran Hz. Peygamber, kelime-i şehâdet cümlesini bu esasların başında zikretmiştir. Ayrıca Muâz b. Cebel’i Yemen’e, Ehl-i kitaptan bir topluma vali olarak gönderirken “Oraya vardığında önce onları, Allah’tan başka ilâh olmadığına ve benim Allah’ın Resûlü olduğuma (inanmaya) çağır...”¹⁰ diye talimat verip namaz ve zekât gibi dinin diğer emirlerini sonra zikretmesi, kelime-i şehâdetin, dini tebliğde ilk ve en önemli adım olduğunu göstermektedir.

Kelime-i şehâdet, İslâm’a girişi simgeleyen anahtar bir cümle olması yanında, kişinin dünya ve âhiret saadetini sağlayan bir kılavuz niteliğindedir. Resûlullah (sav), “Lâ ilâhe illâllâh” diyen kimsenin canının ve malının dokunulmaz olduğunu,¹¹ savaşta düşman saflarında yer alsada dahi “lâ

⁵ “İmân”, *DİA*, XXII, 213.

⁶ Nahl, 16/106; Hucurât, 49/14.

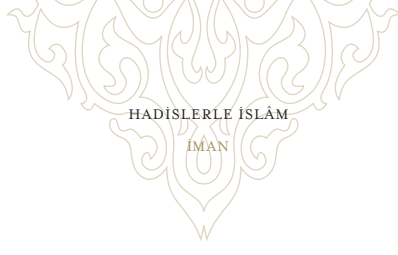
⁷ M93 Müslim, İmân, 1.

⁸ B50 Buhârî, İmân, 37.

⁹ B8 Buhârî, İmân, 2.

¹⁰ B1395 Buhârî, Zekât, 1; B4347 Meğâzi, 61.

¹¹ B2946 Buhârî, Cihâd, 102; M129 Müslim, İmân, 36.

ilâhe illâllâh” diyerek İslâm’a girdiğini söyleyen kimsenin öldürülemeyeceğini bildirmiştir. Nitekim Allah Resûlü’nün sevgili dostlarından Mikdâd b. Amr el-Kindî, Peygamber Efendimize, “Ey Allah’ın Resûlü! Şayet bir kâfirle vuruşurken kılıcıyla bir elimi kesip koparsa, sonra da kaçıp bir ağacın arkasına sığınıp (canını kurtarabilmek için), ‘Ben Allah’a teslim oldum.’ dese onu öldürebilir miyim?” diye sorması üzerine Peygamber Efendimiz, “*Onu öldürme!*” buyurdu. “Yâ Resûlallah! Ama o elimi kestikten sonra Müslüman olduğunu söyledi!” diyen Mikdâd’a, “*Onu öldürme. Çünkü eğer onu öldürürsen o, senin onu öldürmeden önceki konumuna geçer (Müslüman olduğu için onun canı dokunulmaz olur). Sen de onun, bu sözü söylemeden önceki durumuna düşersin (bir Müslüman’ı öldürdüğün için dokunulmazlığın ortadan kalkar ve sana kısas uygulanır).*” buyurdu.¹²

Müslüman olan kimsenin can ve mal güvenliğinin garanti edilmesi ile ilgili bir olayı da Resûlullah’ın (sav) genç komutanlarından Üsâme b. Zeyd şöyle anlatır: “Resûlullah (sav), askerî bir birlik içinde bizi Hura-ka kabilesi üzerine gönderdi. Geldiğimizi haber alan kabile mensupları korkup kaçtı. Ancak onlardan birine yetişip yakalayınca hemen, ‘Lâ ilâhe illâllâh’ (Allah’tan başka ilâh yok) dedi ise de onu öldürdük. Daha sonra bu olayı Resûlullah’a anlatınca buyurdular ki, ‘Kıyamet günü lâ ilâhe illâllâh sözü karşına çıktığında ne yapacaksın!’ Ben, ‘Ama yâ Resûlallah! Sırf silah korkusundan dolayı böyle söyledi.’ deyince, ‘Kalbini yarıp baktın da mı korktuğu için böyle söylediğini anladın? Kıyamet günü, lâ ilâhe illâllâh sözü karşına çıktığında ne yapacaksın!’ buyurdu.

Bu sözü o kadar çok tekrarladı ki içimden; ‘Keşke şimdi Müslüman olmuş olsaydım da (ve bu hadiseyi hiç yaşamasaydım)’ dedim.”¹³

Can korkusuyla da olsa “lâ ilâhe illâllâh” diyen kimsenin öldürülmesine bu derece sert tepki gösteren Peygamber Efendimizin, değil samimi bir müminin öldürülmesine, onun münafıklıkla itham edilmesine bile razı olmayacağı, Medineli sahâbî İtbân b. Mâlik’in şu rivayetinden anlaşılmaktadır:

İtbân b. Mâlik bir gün Hz. Peygamber’e gelip, “Yâ Resûlallah! Ben kabilemin mensuplarına namaz kıldırıyorum fakat gözlerim görmez olduğu için yağmur yağdığına aramızdaki vadiyi su basması sebebiyle mescitlerine gidip namaz kıldırıyorum. Yâ Resûlallah! Gönlüm ister ki bana gelip evimde namaz kıldırırsan da senin namaz kıldırığın yeri namazgâh edinsem.” dedi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, “*İnşallah, bunu yapacağım.*” buyurdu.

¹² B4019 Buhârî, Meğâzî, 12.

¹³ D2643 Ebû Dâvûd, Cihâd, 95.

Ertesi gün Hz. Ebû Bekir ile birlikte İtbân'ın yanına gelen Hz. Peygamber (sav) eve girdi, daha oturmadan İtbân'a evinin neresini namazgâh yapmak istediğini sordu ve gösterilen yerde iki rekât namaz kıldırdı. Ardından bir şeyler yemek için beklerlerken Hz. Peygamber'in geldiğini duyan pek çok kimse İtbân'ın evinde toplandı. İçlerinden biri, "Mâlik b. Duşşûn nerede?" diye sordu. Orada hazır bulunanlardan biri, "O bir münafıktır! Allah ve Resûlü'nü sevmez." dedi. Bunun üzerine Peygamber (sav) o kimseye, "Böyle deme! Görmüyor musun ki o, 'lâ ilâhe illâllâh' diyor ve bununla Allah'ın rızasını istiyor." buyurdu. O kişi de, "Allah ve Resûlü en iyi bilendir." dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sav), "Şüphesiz ki Yüce Allah, kendi rızasını umarak 'lâ ilâhe illâllâh' diyen kimseyi ateşe haram etmiştir." buyurdu.¹⁴

Kelime-i şehâdet, aslında "elest bezmi"¹⁵ ile başlayıp sonsuzluğa uzanan bir yolda insanlığın hayatını sürekli aydınlatan bitmez tükenmez bir hakikat beyanıdır. Dinî geleneğimizde yeni doğan çocuğa isim konulurken sağ kulağına "şehâdetleri dinin temeli" olan ezan okunup sol kulağına kâmet getirilmesi, İslâm'a davet edilen kimseye ya da ölmek üzere olan kişiye kelime-i şehâdet getirmesi telkininde bulunulması, bu hakikat beyanının yinelenmesidir.

Kelime-i şehâdet, İslâm'ın temeli ve imanın esası olmakla birlikte, dünya ve âhîret mutluluğu için de bir kurtuluş beratıdır. Bu sebeple Peygamber Efendimizin, başta Bizans İmparatoru Hirakl olmak üzere dönemin önemli hükümdarlarını ve birçok şahsı İslâm'a davet ederken çoğu zaman, "eslim teslem." (Müslüman ol, kurtul.) buyurarak¹⁶ onları öncelikle kelime-i şehâdet getirmeye davet etmesi, bu sözün hem kurtarıcı özelliğinin veciz bir ifadesi hem de Peygamberimizin tebliğ üslûbunun güzel bir örneğidir.

Yine Hz. Peygamber'in, "Ölmek üzere olanlarınıza 'Lâ ilâhe illâllâh' (sözünü) telkin ediniz!" buyurması,¹⁷ kelime-i tevhidin dünya hayatını güzelce noktalama ve ebedî hayata hayırla başlama konusunda ne kadar önemli olduğunu gösterir. Çünkü "Son sözü 'lâ ilâhe illâllâh' olan kimse cennete girer." buyuran¹⁸ Peygamber Efendimizin, başka bir hadislerine göre, Cebrail kendisine gelerek, Allah'a şirk koşmadan ölen kimsenin hırsızlık ve zina yapsa dahi cennete gireceğini ümmetine müjdelemesini istemiştir.¹⁹ Benzer bir hadiste ise Allah'ın kullar üzerindeki hakkının, yalnız kendisine ibadet edip hiçbir şeyi O'na ortak koşmamaları, kulların Allah üzerindeki hakkının ise onlara azap etmemesi olduğu belirtilir.²⁰

¹⁴ B5401 Buhârî, Et'ime, 15; B425 Buhârî, Salât, 46.

¹⁵ A'raf, 7/172.

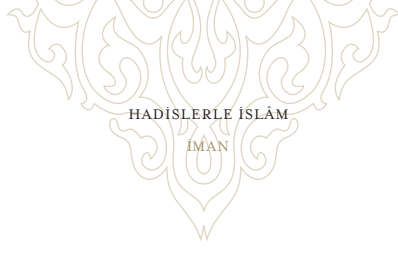
¹⁶ B7 Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1; M4607 Müslim, Cihâd ve siyer, 74.

¹⁷ D3117 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 15, 16; N1827 Nesâî, Cenâiz, 4.

¹⁸ D3116 Ebû Dâvûd, Cenâiz, 15-16.

¹⁹ B6443 Buhârî, Rikâk, 13.

²⁰ B2856 Buhârî, Cihâd, 46; T2643 Tirmizî, İmân, 18.

Kelime-i tevhidin kurtuluş vesilesi olduğu Talha b. Ubeydullah'ın (ra) anlattığı şu olayda açıkça görülmektedir: “Bir gün Hz. Ömer, Talha'yı üzgün görür ve ona üzüntüsünün sebebini sorar. Talha, Resûlullah'tan duyduğu, ‘Ben öyle bir söz biliyorum ki herhangi bir kimse onu ölüm anında söylerse o söz, ruhunun cesedinden ayrıldığı esnada rahat etmesini sağlar ve kıyamet gününde onun için nur olur.’ hadisindeki ‘söz’ün ne olduğunu hayattayken Resûlullah’a sormadığına hayıflandığını söyler. Bunun üzerine Hz. Ömer, ‘Ben o sözü biliyorum. O, Peygamber’in (sav) amcası Ebû Tâlib’den ölürken söylemesini istediği ‘*lâ ilâhe illâllâh*’ sözüdür.” der.²¹ Ardından “Eğer Hz. Peygamber, amcası için bu sözden daha faydalı bir şey bilseydi mutlaka ona, onu söylerdi.”²² diyerek bu sözün kelime-i tevhid olduğunu vurgular.

Aynı hadiseye dair Hz. Osman'dan (ra) nakledilen bir rivayete göre Hz. Ömer, burada geçen kelime-i tevhidi, hem “Allah Teâlâ'nın, Hz. Muhammed (sav) ve ashâbını kendisiyle izzet ve kudret sahibi yaptığı ihlâs sözü hem de amcası Ebû Tâlib'in vefat ederken söylemesini arzu ettiği takva sözü” olarak nitelendirmiştir.²³ Nitekim Peygamber Efendimiz, “*Her kim, ‘Şehâdet ederim ki tek olan Allah'tan başka ilâh yoktur, (ortağı yoktur); Muhammed O'nun kulu ve elçisidir; İsa da Allah'ın kulu ve Allah'ın kullarından bir kadının oğlu, Meryem'e ulaştırdığı (emriyle onda var ettiği) kelimesi ve Allah tarafından (gelen) bir ruhtur. Cennet haktır, cehennem haktır.’ derse Allah onu, cennetin sekiz kapısından hangisini dilerse oradan cennetine koyar.*”²⁴ buyurmuştur.

Hz. Ömer, Ubâde b. Sâmit ve Muâz b. Cebel gibi önde gelen sahâbîler, içtenlikle kelime-i tevhid veya kelime-i şehâdet getirip iman eden ya da şirk koşmadan ölen kimseyi Allah'ın cennete koyacağı, cehennemine ona haram kılacağı mealindeki hadisleri biliyorlardı. Fakat insanların bu hadislerle güvenerek ibadetler konusunda gevşeklik ve tembellik göstermelerine sebep olmaktan ve böylece vebal altına girmekten endişe ediyorlardı. Bundan dolayı bu hadisleri insanlara duyurmaktan çekinmişler; ancak ilmi emanetin gereği olarak hayatlarının son demlerinde rivayet etmişlerdir.²⁵

Diğer taraftan bazı İslâm bilginleri, bu tür hadislerdeki genel ifadelerin ilk Müslümanlar için geçerli olduğu veya ehl-i tevhid olanların amelleri sebebiyle cehenneme girseler de ebedî olarak orada kalmayıp neticede cennete girecekleri şeklinde yorumlamışlardır. Çünkü Peygamber Efendimiz, “*İnkâr edenler, “Keşke Müslüman olsaydık.” diye çok arzu edeceklerdir.*”²⁶ âyetini de, “Ehl-i tevhid olanlar cehennemden çıkarılıp cennete konulduğunda kâfirler de Müslüman olmuş olmayı arzu edeceklerdir.” şeklinde tefsir etmiştir.²⁷

²¹ M134 Müslim, İmân, 41; HM187 İbn Hanbel, I, 28.

²² İM3795 İbn Mâce, Edeb, 54; HM252 İbn Hanbel, I, 37.

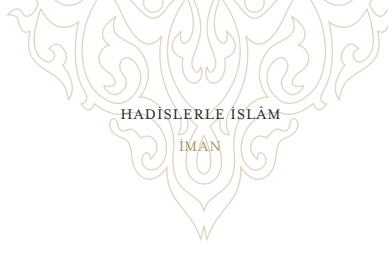
²³ HM447 İbn Hanbel, I, 63.

²⁴ M140 Müslim, İmân, 46.

²⁵ B2856 Buhârî, Cihâd, 46; M148 Müslim, İmân, 53; T2638 Tirmizî, İmân, 17.

²⁶ Hicr, 15/2.

²⁷ T2638 Tirmizî, İmân, 17.

Kelime-i şehâdet getirmek, bir zikirdir, duadır, sadakadır, ibadettir; kısacası en üstün ve eşsiz bir ameldir. Nitekim Allah'a ve Resûlü'ne iman etmeyi en üstün amel olarak nitelendiren²⁸ Sevgili Peygamberimiz (sav), “*Rabbine andolsun ki onların hepsine amellerini soracağız.*”²⁹ âyetindeki “amel” kelimesini, “*Lâ ilâhe illâllâh sözü*” diye tefsir etmiştir.³⁰ Ayrıca o, “Allah’a ortak koşmadan sadece O’na ibadet etmek.” anlamına da gelen kelime-i tevhidin, günahları silip süpüren ve kişiyi cennete götüren eşsiz bir amel olduğunu söylemiştir.³¹

“*En faziletli zikir, lâ ilâhe illâllâhtır.*”³² “*Lâ ilâhe illâllâhü ve Allâhü ekber sözleri, gök ile yer arasını doldurur.*”³³ buyuran Resûl-i Ekrem, sabah akşam yüzer kere ‘lâ ilâhe illâllâh’ diyen kimsenin, İsmâiloğulları’ndan yüz köle azat etmiş gibi sevap kazanacağını³⁴ müjdelemektedir. Yine Hz. Ömer’den (ra) nakledilen başka bir rivayette Peygamber Efendimiz, “*Her kim güzelce abdest alır, sonra ‘Eşhedü en lâ ilâhe illâllâhu vahdehü lâ şerike leh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh’ derse ona, sekiz cennet kapısı açılır ve dilediği kapıdan cennete girer.*”³⁵ buyurmaktadır.

Hz. Peygamber döneminde hadis yazan genç sahâbiler arasında yer alan Abdullah b. Amr’ın rivayet ettiği bir hadise göre her biri göz görebildiğince uzun, doksan dokuz günah defteriyle Allah’ın huzuruna gelen bir kulun, bu günah defterleri ile üzerinde, “*Eşhedü en lâ ilâhe illâllâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh*” yazılı olan “kelime-i şehâdet” sözünün günah sevap terazisine konulduğunda, bu sözün bulunduğu terazinin kefi ağır basacaktır. Çünkü hiçbir şey Allah’ın adıyla ölçüldüğünde ondan daha ağır gelmez.³⁶

Kelime-i şehâdet, aynı zamanda Allah ve Resûlü’nün şefaatine mazhar olmaya, günahların bağışlanmasına ve cennete girmeye vesiledir. “Şefaathadisi” diye bilinen bir hadiste, “*Lâ ilâhe illâllâh*” diyen kimseler için Peygamber Efendimizin, Allah’tan şefaath dileyeceği; Allah Teâlâ’nın da izzeti, celâli, kibriyâ ve azameti hakkı için, “*Lâ ilâhe illâllâh*” diyenlerin hepsini cehennemden çıkaracağı ifade edilmektedir.³⁷ Bir başka hadiste, “*Allah’tan başka ilâh yoktur, diyen ve kalbinde bir arpa ağırlığında hayır bulunan herkes cehennemden çıkarılacaktır. Sonra (yine) Allah’tan başka ilâh yoktur diyen ve kalbinde bir buğday tanesi ağırlığında hayır bulunan herkes cehennemden çıkarılacaktır. Sonra (yine) Allah’tan başka ilâh yoktur diyen ve kalbinde zerre kadar hayır bulunan herkes cehennemden çıkarılacaktır.*” buyurmuştur.³⁸

Ümmetinin yarısının cennete konması ile kendisine şefaath yetkisi verilmesi arasında muhayyer bırakılan Peygamber-i Zîşân Efendimiz şefa-

²⁸ B26 Buhârî, İmân, 18.

²⁹ Hicr, 16/92-93.

³⁰ T3126 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur’ân, 15.

³¹ İM3797 İbn Mâce, Edeb, 54.

³² T3383 Tirmizî, Deavât, 9.

³³ DM678 Dârimî, Tahâret, 2.

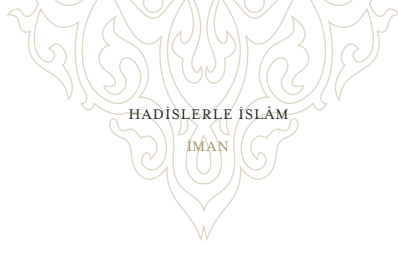
³⁴ T3471 Tirmizî, Deavât, 61.

³⁵ M553 Müslim, Tahâret, 17; DM741 Dârimî, Tahâret, 43.

³⁶ T2639 Tirmizî, İmân, 17.

³⁷ B7510 Buhârî, Tevhîd, 36.

³⁸ M478 Müslim, İmân, 325.

at yetkisi almayı tercih etmiş ve bu yetkisini Allah'a şirk koşmadan ölen kimseler için kullanacağını beyan etmiştir.³⁹ Ebû Hüreyre'nin "Kıyamette senin şefaatine nail olacak en mutlu insan kimdir?" sorusuna Peygamber Efendimiz, "Sözlerime olan düşkünlüğünü gördüğümünden dolayı bu soruyu herkesten önce senin soracağını tahmin etmiştim." dedikten sonra, "Kıyamette şefaetim vesilesiyle en mutlu olacak kişi, samimi bir şekilde, gönlünden gelerek 'Lâ ilâhe illâllâh' diyen kimsedir." cevabını vermiştir.⁴⁰

Yine o, "Bir kimse, ezanı işittiğinde 'Ben de eşi ve benzeri olmayan tek Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve Resülü olduğuna şehâdet ederim. Rab olarak Allah'ı, Resül olarak Muhammed'i ve din olarak İslâm'ı kabul ettim.' derse, günahları bağışlanır." buyurmuştur.⁴¹ Ayrıca kelime-i şehâdeti özümseyerek söyleyen kimseler için Peygamber Efendimizin şöyle bir müjdesi vardır: "Kim kalbiyle tasdik ederek Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resülü olduğuna şehâdet ederse Allah onu cehenneme haram kılar."⁴²

Kelime-i şehâdet veya kelime-i tevhid, bir insanın dünya ve âhiret mutluluğu için bu kadar önem taşıdığına göre, onun lafzına ve ruhuna aykırı söz ve davranışlardan şiddetle kaçınmak gerekir. Bu konuya ışık tutacak bir hadiste ifade edildiğine göre Resûlullah (sav), Hudeybiye'de yağmurlu bir gecenin sabahında, sabah namazını kıldırdıktan sonra ashâba döner ve "Rabbiniz ne buyurdu, biliyor musunuz?" diye sorar. "Allah ve Resülü bilir." diyen sahâbîlere şu cevabı verir: "(Bu gece) bazı kullarım mümin, bazıları da kâfir olarak sabahladı. Her kim 'Allah'ın fazlı ve rahmeti sebebiyle yağmur yağdı.' demişse o, yıldıza değil bana iman etmiş; kim de 'falan ve falan yıldız batıp doğduğu için yağmur yağdı.' demişse o bana değil yıldıza iman etmiş demektir."⁴³ buyurarak Yüce Allah'ın, kâinatın yegâne yaratıcısı ve mutlak hâkimi olduğu gerçeği ile bağdaşmayan sözlerin ve bâtıl inanışların kelime-i şehâdetle dile getirilen tevhid ilkesine aykırı olduğunu belirtmektedir.

Başa gelen musibetler karşısında takdir-i ilâhîye isyan etmek; ne kadar değerli ve sevimli olursa olsun, Allah'tan başka herhangi bir yaratığa sözlü, yazılı veya fiilî olarak şaka ya da mecaz yoluyla da olsa ilâhlık sıfatı verip ona tapmak, kulluk etmek veya ölümsüzlük atfetmek ya da bu tür davranışlara duyarsız kalmak bu çerçevede şiddetle kaçınılması gereken davranışlardır. Çünkü Allah'ın varlığı, birliği ve her şeyin yaratıcısı, mutlak sahibi olduğu gerçeğini göz ardı etmek veya bu konuda şüpheye düşmek tevhidden uzaklaşmaktır.

³⁹ T2441 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 13.

⁴⁰ B99 Buhârî, İlim, 33.

⁴¹ N680 Nesâî, Ezân, 38; HM1565 İbn Hanbel, I, 181.

⁴² B128 Buhârî, İlim, 49.

⁴³ B1038 Buhârî, İstiskâ, 28.

Kısaca, tevhid olmadan İslâm ve iman olmaz. Çünkü tevhid, insanı kendisine itaat ve ibadet etsin diye en güzel şekilde yaratan Allah'tan başka ilâh olmadığına inanmak ve bunu açıkça dile getirmektir. Dolayısıyla bu dünyaya ve âhirete dair her türlü hayrın ve hakikatin temelidir.

O hâlde kelime-i şehâdet veya kelime-i tevhid;

Allah'ı birlemektir.⁴⁴

Allah'a teslim olmaktır.⁴⁵

İmanın en yüksek mertebesidir.⁴⁶

Allah'tan başkasına kul olmayı reddetmektir.⁴⁷

Allah'ın rızasına nail olmaktır.⁴⁸

Nefsi ilâhlaştırmamaktır.⁴⁹

Allah'tan başkasına dua ve ibadet etmemektir.⁵⁰

Allah'a babalık, evlatlık, eşlik ve denklik isnadında bulunmamaktır.⁵¹

⁴⁴ M131 Müslim, İmân, 38.

⁴⁵ B4019 Buhârî, Meğâzî, 12.

⁴⁶ M153 Müslim, İmân, 58;

İM57 İbn Mâce, Sünnet, 9.

⁴⁷ M130 Müslim, İmân, 37.

⁴⁸ MU1833 *Muvatta'*, Kelâm, 8.

⁴⁹ Câsiye, 45/23.

⁵⁰ Furkân, 25/68.

⁵¹ İhlâs, 112/1-4.